

Večernik

Leto III. (X.), štev. 260

Maribor, četrtek 14. novembra 1929

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejelca v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasni po tarifni
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Po Pirotu — Sofija

POGAJANJA V SOFIJI NAJ REŠIJO VSA ŠE SPORNA VPRAŠANJA MED JUGOSLAVIJO IN BOLGARSKO, KI SO V ZVEZI S PIROTSKO POGODBO.

BEOGRAD, 14. novembra. Davi je od-potovala jugoslovanska delegacija na ju-goslovansko-bolgarsko konferenco, ki se se bo vršila v Sofiji, da se na obojestranski zadovoljiv način rešijo vsa še viseča vprašanja, ki so v zvezi s pirotskim do-govorom med obema državama.

Bolgarski poslanik v Beogradu, mini-ster Vakarelski, je izjavil novinarjem svoje prepričanje, da pride do zadovolji-

ve rešitve. Uspeh pogajani v Sofiji bo po njegovem mnenju vsekakor zelo ugodno vplival na razmerje med obema država-ma. Poslanik Vakarelski je končno ape-liral posebno na jugoslovansko in bolgar-sko časopisje, naj dela z vsemi močmi na spravo med obema narodoma, da ne bo vsak najmanjši obmejni incident takoj razblinjen v mednarodno afero.

Aretacije Jugoslovanov na Reki

BEOGRAD, 14. novembra. »Pravda« poroča iz Sušaka, da Italijani na Reki nadaljujejo z aretacijami Jugoslovanov. Zanimivo je zlasti, da stikajo pri hišnih preiskavah predvsem po vložnih knjižicah pri jugoslovanskih bankah. Italijan-ska obmejna straža na mostu med Reko in Sušakom ima natančen seznam oseb, ki jih je treba aretirati, čim prestopijo mejo. Kakor se poroča, je glavni namen tega postopanja italijanskih oblasti, zbi-rati material, ki naj služi kot dokaz, da vodijo Jugoslovani protifašistovsko pro-pagando na italijanskem ozemlju.

Izpred državnega sodišča

BEOGRAD, 14. novembra. Danes se prične pred državnim sodiščem za zaščito države razprava proti zdraviliškemu zdravniku dr. Milanu Siniću iz Vrnjačke Banje, ki je obtožen, da je pred pričami zasramoval kraljevski dom.

Gospa Zubkov†

BONN, 14. novembra. Včeraj se je vršila ob mrtvaškem odru gospe Zubkov, sestre bivšega nemškega cesarja, žalna svečanost, katere so se udeležili člani številnih odstavljnih bivših nemških di-nastij. Cesar Viljem je položil na krsto velik venec.

Kriza v rumunski vladi

BUKAREŠT, 14. novembra. Minister dela Raducanu je radi spora z notranjim ministrom Vajdo odstopil. Notranje-poli-tični položaj se je vsled te demisije zelo poostiril. Vrše se sicer že pogajanja za rekonstrukcijo vlade, zdi se pa, da med

»Balila«, za deklice »Piccole Italiane«, za mladeniče organizacije »Avanguardista« in »Milizia« z bodežem in moschetom, namesto naših društev so zabavne in športne organizacije »Dopolavoro«, me-sto naših zadrug in hranilnic »Consoziz«, »Istituti«, »Societa«, — nad vsem pa fašistična stranka.

Naš narod trpi in molči. Kdor pokaže le malo nesoglasja, to drago plača. Mla-dina se izseljuje, bodisi v Jugoslavijo, bo-disi v Francijo in Belgijo ali preko morja, istotako moške v najlepši moški dobi. Zapuščene kraje naseljujejo fašisti s svo-imi kolonisti. Gospodarski in socialni položaj je obupen, zlasti letos vsled sla-be letine in ljudje so k izseljevanju tem

žaranisti in nacionalno skupino nikakor ne bo prišlo do sporazuma. Zasedanje parlamenta prične danes in je pričako-vati zelo ostrih nastopov proti sedanjemu režimu.

Izpremembe v angleški diplomaciji

LONDON, 19. novembra. Včeraj sta bila imenovana nova angleška poslanika za Moskvo in Washington. Sir Esmond Ovey, ki je bil šele pred kratkim imenovan za poslanika v Rio de Janeiru, dobi poslaniško mesto v Moskvi, sir Ronald Lindsay, državni podtajnik v zunanjem ministrstvu, pa prevzame veleposlaniško mesto v Washingtonu. Njegov naslednik v zunanjem ministrstvu pa je postal pri-vatni tajnik Macdonalda, sir Robert Vansittart.

Sovjeti nakupujejo trgovske ladje v Ameriki

WASHINGTON, 14. novembra. Mor-nariški urad Zedinjenih držav je prodal pred kratkim sovjetski vladi 25 trgovskih ladij za 1.156.000 dolarjev.

Razdelitev Nobelovih nagrad

STOCKHOLM, 14. nov. Švedska akademija je sklenila sledečo razde-litev letošnjih Nobelovih nagrad: Tho-mas Mann, literatura; prof. William Richardson iz Londona in vojvoda Louis de Broglie iz Pariza, nagrada za fiziko; stockholmski vseučiliški profesor Euler-Chelpin in londonski vseučiliški profesor Artur Harden za preiskave o vrenju sladkornih vrst, nagrado za kemijo. Mirovna nagrada letos ni bila podeljena.

bolj prisiljeni. Tudi število ženskih izse-ljencev se je to leto strašno pomnožilo. Takozvana javna dela, ki jih je fašizem z velikim pompom napovedal in uvedel, ne dajejo ljudem niti oddaleč zaslужka, kakor so ga svoj čas dajali Trst, Reka in Pulj.

Takšna je 9. obletnica Rapalla za naš mukotrni narod pod Italijo, dočim imajo v naši državi živeči Italijani ne le vse pravice, kakršne imajo naši državljani, temveč celo še gotove predprave. Celu-te pravice si prisvajajo, da sme zastopnik italijanske države sredi naše prestolice o naši državi rabiti najbolj zaničljive izra-ze. Tako smo mi obhajali spomin na Rapallo.

Ford zgradi avto-tvornico u Splitu

BEOGRAD, 14. novembra. Znanl avtomobilski kralj, Henry Ford, je po svojem zastopniku zaprosil našo vlado za dovoljenje, da zgradi avto-mobilsko tvornico pri Splitu, ki naj bi krila naročila iz Evrope. Split je zla-sti radi tega zelo primeren za For-dovo tvornico, ker ima veliko pri-stanišče s cenanimi delovnimi močmi in prihaja v poštev v prvi vrsti za Balkan, glavnega Fordovega odje-malca.

Samomor ministrskega predsednika

BAGDAD, 14. novembra. Abdul Mu-hsin, ministrski predsednik Iraka, je izvršil včeraj pred očmi svoje rodbine iz dose-daj še nepojasnjenih vzrokov samomor. Abdul Muhsin izvira iz zelo odlične rod-bine in je stopil šele pred kratkim na čelo nove koalicijske vlade.

Usodna eksplozija u Toulu

PARIZ, 14. novembra. V trdnjavi Toul je eksplodiralo v smodnišnici 50 ton smodnika. Mogočen oblak di-ma je v nekaj trenutkih zagrnil me-sto. Prestrašeni prebivalci so planili iz hiš na prosto. Vsaka pomoč je bila radi velike nevarnosti novih eksplozij izključena. Vojaške oblasti so se mo-rale omejiti na vzdrževanje reda in preprečenje nemirov.

Razbojniška tolpa u Podgorici

PODGORICA, 14. novembra. Snoči je poizkušala neka razbojniška tolpa oropati naenkrat kar več hiš v Podgorici. Raz-bojniki pa so bili še pravočasno izsledeni, nakar se je razvila med njimi in orož-niki pravcata bitka. Pod zaščito noči se je končno razbojnikom posrečilo pobeg-niti, vendar pa so jim orožniki stalno za petami.

U verski blaznosti

V bosanski vasi Jošafki so prebiva-lstvo že dolgo vznemirjali neprestani po-žari. Skoro vsako noč je nastal v vasi požar in ni bilo nobenega dvoma, da je bil ožen podneten. Toda orožniki so se zaman trudili, da bi izsledili požigalce.

Šele te dni se jim je posrečilo, da so kmetičo Milko Dešnjak aretirali ravno v trenutku, ko je hotela zažgati neki ske-denj. Le z največjo težavo so prepričali, da je razjarijen kmetje niso javno linčali.

Milka Dešnjak je pri zaslišanju prizna-la, da je ona sama povzročila vse šte-vilne požare in se je zagovarjala sledeče: »Ko je nekoč ob potoku prala perilo, se ji je prikazal angelj in ji ukazal, da naj kaznuje vas za njene grehe. Najprej da naj zažge vso slamo in mrvo, končno pa še vso vas.« Angeljev ukaz je nato vest-no izvrševala. Nesrečno žensko, ki je napravila kmetom več stotisoč Din škodo in boleha na verski blaznosti, so oddali takoj v umobolnico.

Črne štokrlje so velika redkost. Toda na Slovaškem črne štokrlje niso nič ne-navadnega. Pri zadnjih lovih so ustrelili eno, ki je merila z razpetimi peruti 194 cm V vzhodnem delu Slovaške so nedavno opazili v zraku cel vod črnih štokrlj. Posebno meseca oktobra so se pojavila sedaj tu sedaj tam cela krdo do 200 ko-madov.

Tragedija Rapalla

Zdi se, da smo že skoro pozabili, kaj se nam je zgodilo pred 9 leti dne 12. no-vembra, v našem življenju je minil letos ta dan kakor vsak drugi in le malokdo med nami se je spomnil, da so nam 12. novembra 1920 s podpisom pogodbe v Rapallu iztrgali kos živega mesa. Pač pa so se spomnili te žalostne obletnice naši omladinci v Beogradu z veličastno žalno manifestacijo na aniverzi, spomnili pa so se je tudi fašisti v Rimu, ki so ob hrupnih demonstracijah pred našim poslaništvom vpili »Doli z Jugoslavijo!« in ki so v svo-jem časopisju na najostudnejši način bla-tili našo državo in naš narod.

In vendar, kako ogromna je razlika med nami in Italijo, ustvarjena po rapall-ski pogodbi, in zlasti razlika med nami in Italijani v naziranju o pomenu Rapalla: za nas je Rapallo težko bolna stran zgo-dovine, ker smo italijanskemu imperija-lizmu žrtvovali naše najlepše pokrajine z nad pol milijona našega naroda, za nas je Rapallo težka izguba in žrtev, dočim se nenasišnim italijanskim imperijalistom zdi, in oni to vedno povdarjajo, da jim Rapallo ni dal dovolj, da so bili prevara-ni od zaveznikov in od takratnih italijan-skih »senilnih politikov«, ter da mora priti čas, ko bodo popravili prizadjano jim »krivico«.

Tekom 11 let, odkar so Italijani dne 5. nov. 1918 provizorno, in tekem 9 let, od-kar so po podpisu rapallske pogodbe 12. nov. 1920 definitivno zasedli Istro, Trst, Goriško, Zader in otoke, se je položaj v teh pokrajinah silno spremenil. V prvih dneh po prevratu je vkljub navzočnosti italijanske vojske med našim tamošnjim narodom vladalo veselje in pričakovanju, da se uresniči veliki san preteklosti in da se tudi ti kraji ujedinijo v novo jugo-slovensko državo. Toda čas je potekal, italijanska vojska je ostala in se množi-la, prihajali so italijanski proglasi, lepa-ki, naredbe, italijanske trikolore, pričele so se aretacije Sokolov, učiteljev in o-stale inteligence, narod je začudeno gle-dal, čakal, slutil... In prišel je — Ra-pallo.

Iz političnega centra, iz Rima, so pri-hajale vedno nove direktive, zlasti, odkar je fašizem prevzel vso oblast. Fašistični tajniki so izdelovali vedno nove načrte za tlačjenje in decimiranje jugoslovenske-ga življa in poitalijančenje naših krajev. L. 1928 pade naš tisk istočasno v Trstu in Gorici, padejo naše gospodarske orga-nizacije in zadrugne zveze, in letos je specialni tribunal iz Rima izvršil smrtno obsodbo nad Vladimirom Gortanom. Po-ložaj se slabša od dne do dne, po detajli-rano izdelanem sistemu. Kot žrtve tega sistema padajo naše šole, cerkve, inteli-genca, učitelji, duhovniki, kulturne in gospodarske naprave, tisk, naš kmet in njegova rodbina. Vse življenje naroda mora imeti italijansko obiležje: mesto le-pih slovanskih in hrvatskih rodbinskih imen se morajo rabiti »stara romanska«, pozdravljati moraš z desnico »a la roma-na«, gledati moraš fašistične »patrijot-ske« filme, za malo deco so otroški vrtci »Italie redente«, na ljudskih šolah so učitelji iz Italije. »A dečke so organizacije

Beseda o naših društvih

SLOVENSKA DRUŠTVENA MANIJA. — POSLEDICE PREVELIKEGA ŠTEVILA DRUŠTEV. — POTREBA PO TEMELJITI REVIZIJI.

Menda ni naroda na svetu, ki bi imel tako veselje do ustanavljanja vseh možnih društev, kakor smo mi. Kjerkoli se pojavi kakšna nova ideja, pa bodisi da je nam še tako tuja, hitro jo presadimo na svoja tla in ustanovimo novo društvo, vsaj eno, če ne že več. In stvar, ki poprej ni nikogar zanimala, postane naenkrat sila važen problem vsega našega naroda in gorje človeku, ki bi si upal o tem dvomiti. Proglasijo ga za nazadnjaka, za kverulanta in mu potem sploh ni več mesta v javni družbi. Kakor se pa Slovenci navadno hitro ogrejemo za novo društvo, tako se ga tudi le prekmalu naveličamo in zato je popolnoma razumljivo, da imamo brez števila društev, ki obstojajo samo na papirju ali se pa vse njihovo udejstvovanje omejuje samo na slabo obiskane občne zbornice in pobiranje članarine.

To lastnost smo si Slovenci izoblikovali v dobi avstrijskega suženjstva in je takrat bila morebiti vsaj do gotove mere upravičena in nujna. Kajti tedaj je bilo vsako slovensko društvo, pa naj se je bavilo že s čimerkoli, več ali manj tudi narodno-obrambno. Po osvobojenju so se pa razmere temeljito spremenile in marsikatera društva so baš zaradi tega izgubila ves svoj raison d'être. V tem prevelikem cepljenju je pa tudi glavni vzrok, da na marsikaterem področju nismo mogli in ne moremo doseči pravih uspehov. Tako se nešteto krat trati ljudske energije popolnoma neekonomično in trati se tako tudi denar, ki bi se dal drugod vse bolj ekonomično investirati.

Ako preidemo od splošnosti in od teorije na konkretna fakta, moramo ugotoviti, da se ta naša lastnost očituje že pri samem narodnoobrambnem delu. Namesto da bi tu koncentrirali vse svoje sile v enotno akcijo, imamo danes žalibog kar štiri društva, ki imajo vsa več ali manj isti cilj, pa jih nikakor ni mogoče združiti v eno. Tako se zaradi tega dogaja, da

vzdržuje vsako svoj aparat, vsako svojo osrednjo pisarno s plačanimi nameščenici, nobeno pa ne more ali vsaj povoljno ne more vršiti svoje glavne naloge, zaradi katere pravzaprav obstoja in efekt vsega dela je zelo klavrn. Pa tudi na drugih področjih rodi nepotrebna razcepljenost na nešteta mala društva zelo slabe posledice. Dovolj je, ako si v tem oziru ogledamo samo naše pevske zbornice. Pri nas v Mariboru ima že skoraj vsak stan in vsako predmestje svoje pevske društvo. Vsem tem društvom pa manjkajo po navedi zares dobri pevci, manjkajo jim pa tudi prvovrstni pevovodje, manjkajo jim lokali in manjka jim naposled tudi kapital, da se nobeno ne more razviti preko poprečnosti. Prav isto pa velja tudi za razna športna in druga društva, ki bi se brez škode lahko združila in bi šele potem lahko uspešno vršila svojo funkcijo. Sedaj raztrešene energije bi se na ta način združile, povečala bi se pa tudi denarna srdestva. Efekt bi bil tedaj vse drugačen kakor je sedaj. Obenem bi pa tudi posamezniki bili rešeni neprestanega moledovanja s strani vseh teh nešteatih društev, ki so danes v marsikaterem oziru zares pravo breme, ki ni v nobenem pravem razmerju s koristijo.

Neobhodno je tedaj potrebno, da se naše društveno življenje temeljito revidira in da se čimprej združi vse ono, kar spada skupaj. Tako bodo nastala potem večja in za vršenje svojega poslanstva zares moralno in stvarno sposobna društva. Prav tako naj bi pa tudi veljalo, da je novo društvo ustanoviti samo tam in samo tedaj, kjer in kadar ni še nobenega že obstoječega, ki je po funkciji slično ali enako. Kjer se delo da združiti, naj se rajši združi, ne pa cepi, kakor je bilo doslej navada. Če se bo to zgodilo, bo pa tudi v javnosti zopet oživele ono zdravo zanimanje za društva, ki je baš zaradi hipertrofije društev opešalo in obstoja nevarnost, da ščasoma sploh zamre.

vom v veliki meri omogočeno, da bodo nastopala v sosedni državi, dočim jim je bila ta pot doslej toliko kot zaprta, ali vsaj otežkočena. S tega vidika je treba gledati na prireditve in naša dolžnost je, da to zblížanje podpremo ter se koncerta, ki bo poleg vsega nudil še izvanreden umetniški užitek, v obilnem številu udeležimo, da se bo poznala tudi udeležba s slovenske strani.

Predavanje dr. Tume o Triglavu in Bohinju pozimi.

Zimskosportni odsek SPD Maribor-Ruše priredi v ponedeljek dne 18. novembra ob 20. uri v dvorani Zadrugne gospodarske banke skioptično predavanje znanega alpinista gosp. dr. Henrika Tuma iz Ljubljane, ki bo na podlagi mnogih slik obravnaval zanimivo temo: Triglav in Bohinj pozimi (zimске ture v pokrajini od mejnih gor gorjskih, Komne, Fužinske planine do Triglava). Več na plakatih.

Edicije knjig v Ljudski knjižnici.

Mariborska Ljudska knjižnica v Narodnem domu je naročena in je prejela zadnje dneve sledeče kolekcije izdaj slovenskih in jugoslovanskih knjižnih društev: knjige Vodnikove družbe, Cankarjeve družbe, Kmetijske matice, Mohorjeve družbe, Slovenske Matice, Modre ptice, Hrvatske Matice, Srbske književne zadruge. Naročila pa je knjižnica tudi zopet celo vrsto revij. Knjige so deloma že vezane in čitateljem na razpolago ob uradnih urah v torkih, četrkih in sobotah zvečer, ter v nedeljo dopoldne. Vsakokrat se sprejemajo novi člani in je vstop vsakomur prost, ker je knjižnica javna.

Izredni občni zbor društva hišnih posestnikov za Maribor in okolico

se bo vršil v nedeljo, dne 17. novembra, ob 9.30 dop. v Gambriнови dvorani. — Predmet: Stališče društva napram novemu proračunu mestne občine Maribor: 1. Nameravana obdoba parcel, vrtov, njiv, stavbišč, gramoznih jam, žarnic i. dr. 2. Zvišanje gostiščine. 3. Slučajnosti. Vabijo se vsi lastniki hiš in posestev mestnega rajona, da se zborovanja polnoštevilno in sigurno udeležijo. — Odbor.

Mariborski in dnevni drobiž

Našim naročnikom!

Naročnikom, ki so z naročnino na dolgu še za nazaj, smo poslali položnice in opomine. Prosimo jih, da takoj poravnajo naročnino in morebitne zaostanke. Po možnosti naj nam nakažejo obenem tudi naročnino za december, toraj do konca leta. S tem nam zelo olajšajo delo in letni zaključek. Naročnikom, ki bi svoje letošnje zaostanke ne poravnali, bomo žalibog primorani list ustaviti. —

Odhod vladnega tajnika Vlad. Suše iz Maribora.

Danes je zapustil Maribor bivši tajnik velikega župana mariborske oblasti, vladni tajnik g. Vladimir Suša, ki je bil v Mariboru od začetka ustanovitve mariborske oblasti ter je užival vsled svojega koncilijantnega nastopa splošen ugled in spoštovanje.

Promocija.

Na dunajski univerzi je bila 9. t. m. promovirana gđ. Božena Grossman, hčerka nedavno umrlega dr. Grossmana, odvetnika v Ljutomeru, za doktorico vsega zdravilstva. Iskrene častitke! —

Agrarni urad v Mariboru.

Na podlagi zakona o banski upravi z dne 7. novembra 1929, je prenehal agrarni urad v Mariboru ter so prešli z 11. novembrom 1929 njegovi posli kot referat za agrarnopravne zadeve z dosedanjim delokrogom k sreskemu načelstvu Maribor levi breg. — Agrarni inspektor Osojnik. —

Pri mestnem avtobusnem podjetju je dobil mesto garažnega mojstra gosp. Nikola Mišljenović iz Zagreba. —

Poravnava pri tvornici perila Durjava & drug.

V konkurzni zadevi tvornice perila Maks Durjava & drug je bila sklenjena te dni poravnava. Čim bo poravnava potrjena, prične tvornica, v kateri je bilo zaposlenih več sto naših delavk, zopet z obratovanjem. Tovarno je prevzel gosp. Durjava s slovenskim konzorcijem. —

Avtobusna zveza Maribor—Jarenina.

Imeli smo kratek čas to zvezo, pa se je Völkerjev avtobus do onemoglosti poskodoval na »Reismanovem bregu«, ker ni imel ob zavori dovolj odporne sile. Sicer pa: En dan je prišel, drugi ne, ako je imel menda drugje vožnjo. Ko nas je čakala nekega jutra kopica na avtobus, a ga ni bilo, smo še v zadnjem trenutku zbrneli na Pesnico k vlaku. Odslej nismo več čakali na avtobus. Da bi bil g. Senekovič dobil to koncesijo, ki se je baje tudi za njo potegoval, pa bi bilo drugače. Pa sedaj je »Reismanov breg« reguliran, cesta preko izborna. Avtobus preko Sv. Jakoba je vedno natrpan, da mimogledno Jarenine in Sv. Marije ne more več potnikov sprejeti. Pa še nekaj: Avtobus bi bil lahko tako urejen, da bi vzel seboj tudi »kangelce« z mlekom. Pa pošto bi vozil. Pa še za trgovce bi vedno lahko privlačil blago na primernem krovu. Gospodje podjetniki interesi, pobrigajte se! Najbolje kaže, prenočiti avtobus v Jarenini, znabiti v občinskem gospodarskem poslopiju ali že kje. —

Cestne razmere na deželi.

Iz krogov avtomobilistov, ki imajo slavne opravke na deželi, nam pišejo: Na cestah med Mariborom in Ljutomerom srečujejo avtomobilisti običajno nerazsvetljena kmečka vozila in je treba skrajne previdnosti, da se s ognje nesreči. Nujno potrebno je, da pristojne oblasti opozore prebivalstvo na ta nedostatek. Še hujsa nadloga pa je, da podeželski vozači cestnih vozil še vedno ne upoštevajo cestnega reda, ki določa: Desni vozi! —

Ukradeno in najdeno dvokolo.

Ivanu Jugu je včeraj neznan tat ukradel v Cankarjevi ulici št. 14 kolo znamke »Neger«, vredno 1000.— Din in izginil brez sledu. — Službojoči stražnik pa je sinoči našel na Aleksandrovi cesti prislonjeno dvokolo brez lastnika. Kljub potvedovanju se ni nihče javil in je bilo kolo prepuščeno na policijski komisarijat, kjer je lastniku na razpolago. —

Ivanjkovci.

Tukajšnja vinarska zadruga Jeruzalemčan priredi svoj vsakoletni vinski sejem in razstavo letos dne 10. decembra. Pripuščena so vina le iz ormoško-ljutomerskih vinogradov. —

Jarenina.

Jareninsko Prosvetno društvo je dobilo prav lično in prostorno dvorano z gledališkim odrom. Otvorila se je preteklo nedeljo z vpriporitvijo žaloigre »Mlinar in njegova hči«. Nekatero ulogo n. pr. skopuh mlinar, pa njegova soproga so bile mojsterske. Hčerko Marico pa je ob neprimernih trenutkih kipeča mladost nagibala k smehu. V občje je igra izborna učinkovala. Domači pevski zbor je zagolel par mičnih pesem; posebno sta ugajali: »Pozimi iz šole« in pa ženski zbor »Lahko noč«. Vsi, brez ozira na politično naziranje, smo se vrlo dobro povedrili. In tako je prav. Vsaj pri občje kulturnih prireditvah si podajmo vzajemno bratsko roko. Upamo, da ostane lepa društvena dvorana ohranjena svojemu vzvišenemu namenu ljudske izobrazbe. Živimo v času miru in sprave. Politične stranke bodo zopet prišle in nastopale, saj osvežijo življenje in dvigajo k delu ali želimo in upamo, da se nikdar več ne povrnejo časi, ko je strankarska strast tako slepila, da so mnogi celo zanemarili in pozabili dolžnost do bližnjega. —

Vlom v drvarnico.

V drvarnico strojevodje Andreja Šimnica, ki se nahaja v kleti hiše št. 1 v Jezdarski ulici, je včeraj vlomil neznan tat. Strgal je ključavnico z vrat, a so ga pregnali, predno se je utegnil okoristiti z vlomom. Pobegnil je po stopnicah in izginil brez sledu, v kleti pa je pustil vrečo, v katero je nameraval najbrž natrpati drv in premoga. —

Policijska kronika.

Od srede na četrtek sta bili aretirani dve osebi radi beračenja in razgrajanja. Radi manjših prestopkov pa je bilo vloženih 15 prijav. — Zasebnici Ivani Zorč je neznan storilec ukradel iz žepa 50 Din v bankovcih v času, ko je kupovala na trgu. — Pred vodom v moško kaznilnico so se sinoči pretepali hlapec Josip L. in šoferja Ivan F. ter France P. Do pretepa je prišlo baje radi neprevidne vožnje. Hlapec Josip L. je v diru pripeljal z dvovprežnim vozom z dvorišča kaznilnice, dočim sta šoferja s tovornim avtom bila namenjena v kaznilnico in bi prav lahko prišlo do karambola. Hlapec in šoferja so se nato sprijeli, a jih je policija pomirila. —

Pristopajte k stavbnici zadrugi »Ribniška koča« kot zadrugni člani! Delež 100 Din, pristopnina Din 20. Polasnila daje zadruga »Ribniške koče« r. z. o. z. v Mariboru.

Zgodovinski modni drobiž

Karel Veliki je prepovedal kmetom nositi drugačno blago kakor si o ali rjavo. Vse pisane barve so bile pridržane za plemiče in drugo gospodo.

V zapuščini cesarice Josipine, prve Napoleonove soproge, so našli več sto par srajc, a le dva para spodnjih hlačk. Do začetka 19. stoletja za dostojne dame namreč ni bilo primerno, da bi nosile spodnje hlačke, razen v hudem mrazi.

Šele velika francoska revolucija je odpravila v Franciji predpravo plemiških dam, da smejo le one nositi visoke pete.

Moda gladkih, okroglih uhanov je prišla iz nekdanje francoske kolonije v Ameriki, Louisiane, najprej v Pariz, od tam pa potem še v ostalo Evropo. Moda teh »Kreolov« je preživela revolucijo in tudi cesarstvo.

Še v prvih časih vladanja kraljeve Viktorije so nosili londonski redarji cilindre. Šele kasneje so dobili klobuke, kakršni so še sedaj v modi.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Četrtek, 14. novembra ob 20. uri »Piskrovez« ab. C. Kuponi.
Petek, 15. novembra ob 20. uri »Proslava 70-letnice lavantinske škofije.
Sobota, 16. novembra ob 20. uri »Amerikanski koncert Pavle Lovšetove«.
Nedelja, 17. novembra ob 15. uri »Piskrovez«. Kuponi. — Ob 20. uri »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Kuponi. Znižane dramske cene.
Ponedeljek, 18. novembra. Zaprt.
Torek, 19. novembra ob 17. uri »Župan Stilmundski«. Dijaška predstava.

Ptujsko gledališče.

Petek, 15. novembra ob 20. uri »Piskrovez«. Gostovanje Mariborčanov.
Ameriški koncert ge Pavle Lovšetove. V soboto, 16. t. m. se vrši koncert ge Pavle Lovšetove, odlične koncertne in operne umetnice-sopranistinja. Pela bo pesmi, ki je nastopila z njimi na svoji zmagoslavni ameriški turneji, ki je zadivila tamošnje občinstvo in kritiko. — Pri klavirju g. prof. Mirk. Večer bo brezdvomno prvovrsten umetniški dogodek. Koncert se vrši za ab. B.

Razstava narodnih vezenin

v veliki kazinski dvorani, ki je v vseh jugoslovanskih mestih vzbudila občo pozornost radi pestrosti in razkošja domače narodne umetnosti iz vseh delov naše države, bo podaljšana do sobote, tako da si jo lahko ogledajo tudi oni, ki doslej niso utegnili. Razstavljene vezenine in slike so tudi na prodaj. —

Kulturno zblížanje.

Koncert orkestra graške opere, ki bo v nedeljo, dne 17. t. m., predstavlja važen faktor za kulturno zblížanje med Jugoslavijo in Avstrijo. S tem, da se vrši koncert avstrijskega orkestra v Mariboru, je naše mesto pokazalo, da visoko pojmuje poslanstvo umetnosti in nikakega dvoma ni, da bo odslej tudi našim druš-

Zrtev slepe ljubezni

TRAGEDIJA NEPOKVARJENEGA HRIBOVSKEGA MLADENIČA, KI GA JE SPRAVILO MESTNO ŽIVLJENJE NA NAPAČNA POTA.

Divizijsko sodišče v Olomucu je razpravljalo te dni o nenavadni ljubavni tragediji. 24letni četovodja Josip Kutler se je moral zagovarjati radi umora, tatvine, poneverbe in pobega od svojega oddelka.

Kutler je bil računski podčastnik pri 15. pešpolku v Opavi. Ker je bil zelo vreden, zanesljiv in sposoben, je užival popolno zaupanje svojih predstojnikov. Le eno usodepolno slabost je imel: bil je strašen babjek, kar ga je stalo tudi mnogo denarja. Ker je nastopal vedno zelo elegantno, mu njegov zaslužek niti od daleč ni več zadoščal. Zato je pričel poneverjati denar.

Aprila 1929 se je seznanil z 18letno Ano Stalmach, izredno lepim dekletom, ki pa je bila moralno zelo pokvarjena. Hodila je na »poslovna potovanja« tudi na Slovaško, da si pri »obi nove vire dohodkov. Toda Stalmachova ni bila edina Kulterjeva ljubezen. Imel je odnošaje tudi z Marto Fuchs, istotako veliko lahkoživko.

Dne 19. maja je opazil Kutler, da je postal spolno bolan. Namesto, da bi šel k zdravniku, je vzel iz vojaškega skladišča pištolo in sedem ostrih nabojev. Dan kasneje je povabil Ano Stalmachovo k sebi. Čez dan sta popivala po gostilnah, zvečer pa najela sobo v nekem hotelu. Tamkaj mu je Stalmachova priznala, da ga je okužila, nakar ga je baje prosila, naj jo ustrelj. Spisala sta skupno nekaj poslovnih pisem in odšla zjutraj v bližnji gozdček, kjer je Kutler Stalmachovo ustrelil z dvema streloma, nato pa pogljal še sebi kroglo v glavo in se težko ranil.

Kmalu nato so oba našli. Ona je bila že mrtva, on pa težko ranjen. Čim pa je opazil ljudi, je planil kvišku in skušal zbežati, a se je kmalu zgrudil.

V preiskavi je Kutler izjavil, da je izvršil svoje dejanje iz ljubosumnosti. Ustrelil je Ano, ker je ni mogel pripraviti do tega, da bi živela samo z njim. Po prvem strelu ga je z dvignjenimi rokami prosila, naj jo reši bolečin in odda nanjo še milostni strel, kar je tudi storil. Potem pa ga je objela taka groza, da je hotel še sam prostovoljno v smrt.

Razprava je dognala, da je bil Kutler prvotno rudar, nakar se je posvetil vojaškemu poklicu. Njegov oče je bil alkoholik in je končal s samomorom. Ko je prišel Kutler kot mladenič s hribov v mesto, se ni znal več obvladati in je skušal v odškodnino za svojo trdo mladost uživati življenje v polnem obsegu.

Na vprašanje, kaj ga je privedlo k dejanju, je odgovoril: »Imel sem jo neskončno rad, toda ona me je zavračala. Ko sem pozneje opazil, da me je še okužila, sem postal smrtno nesrečen. Nisem je hotel umoriti, toda ko sem oddal nanjo prvi strel, me je obupno prosila, naj je rešim trpljenja in takoj nato je že počil drugi strel.«

Divizijsko sodišče je obsodilo Kutlerja v smrt na vešalih. Čim je obtoženec slišal težko obsodbo, je planil kakor zbežati kvišku in pričel buliti v predsednika. Nato se je z besedami: Jezus, Marija! zgrudil na tla in se obnašal, kakor da bi zblaznel. Pazniki so ga le z največjo težavo ukrotili in odvedli iz dvorane.

učavanje škodljive golazni je v neki brivnici pripovedoval, da kupuje ameriška vlada stenice, ki notirajo na blagovni borzi po 80 para komad. V brivnici pa se je nahajal rep rter nekega ameriškega lista in napisal o steniceh daljši članek, ki so ga ponatisnili tudi drugi časopisi. Zavod pa je pričel dobivati iz vse Amerike številne pošiljke stenic, tako da jih je bil insektarij prenapolnjen. Uprava je pričela vračati golazen odpošiljateljem in z velikimi inserati oglasila v ameriških listih, da so zaloge stenic že izpopolnjene.

Čestokrat se morajo celo raziskovalci žrtvovati, zlasti, kadar preizkušajo razna sredstva proti komariem. Nekateri se mažejo s preparati, ki odganjajo neznosne komarje, drugi pa se jim izpostavljajo brez obrambnih sredstev. Po eni uri preštejejo pike in nato opazujejo njih učinke. Največji »junak« zavoda je pes »Doc«, ki potrpežljivo služi za eksperimente z vsemi mogočimi vrstami vzgajane mrčesa. Na mačkah preizkušajo kvaliteto raznih praškov. Raziskovalci se proti strupenim učinkom zavarujejo z aparati za dihanje, toda mačke ne trpe ničesar na glavi. Uši goje na kokoših. Naloga zavoda je tudi ocenjevati sredstva, ki se v industriji pojavljajo za uničevanje in trebljenje golazni, ki pa v večini primerov prav nič ne zaležejo. Ameriška »farma golazni« proučava tudi uničevanje golazni, ki škoduje raznim rastlinam.

Težka nesreča v rudniku pri Knjaževcu

V rudniku Tresibabapri Knjaževcu, v katerem je zaposlenih tudi precej slovenskih rudarjev, se je pripetila v ponedeljek katastrofalna nesreča, ki je zahtevala več žrtev. Med mrtvimi je tudi slovenski rudar Josip Kozjirg, rodom iz Litije, oče 3 nedoraslih otrok. Rudarji so v najbolj nevarnem rovu pripravljali mine. Kljub opozorilu, da naj počakajo z razstreljevanjem, ker je v rovu preveč plinov, pa so rudarji takoj po odhodu inženierja pričeli z delom. Tri mine so eksplozirale normalno, po četrti pa je nenadoma nastala silna eksplozija, ki je imela usodne posledice. V trenutku je bil ves rov v plamenih. Dosedaj so potegnili iz rova 2 popolnoma ožgani trupli, 5 rudarjev pa je bilo težko ranjenih in so jih morali takoj prepešati v bolnico. Med ranjenci sta tudi Slovenca Rudolf Skenik iz Kočevja in Franc Rumpelj iz Kozičja.

Carski dragulji na dražbi

Neka londonska trgovina z dragulji je priredila te dni izredno razstavo zbirke draguljev, ki so nekaj pripadali ruski carski rodbini, a jih sedaj sovjetska vlada prodaja. Dragulji predstavljajo ogromno vrednost. Mnoge predmete je izdelal nekdanji slavni draguljar carskega dvora Faberge. Med razstavljenimi dragocenostmi vzbuja največjo pozornost cigaretna doza iz zelenega ahata, okrašena z diamanti, dočim je na pokrovu vrezan ruski carski grb. To dragoceno skatljico so našli l. 1917 na neki mizi v Zimskem dvorcu par minut potem, ko je carica zapustila palačo, da se nikdar več ne vrne v njo. Na javno dražbo pridejo tudi kronitbene obleke zadnjega ruskega carja in carice in še cela vrsta drugih znamenitih dragocenosti, ki so jih ugrabili boljševiki po bivših carskih palačah in predstavljajo naravnost bajeslovno vrednost. Nekateri med njimi se cenijo na milijon funtov.

Stavkajoče Turkije

Novo etapo turškega ženskega gibanja predstavlja nekako stavka, s katero so turške delavke kot prve svojega spola izvajale pred kratkim povišanje svojih plač. Dvatisoč delavk nekega velikega šumarskega podjetja je ostavilo delo. Delavke so zahtevale, da se jim dnevna mezda podvoji in da se njihovi prejemki sploh izenačijo z moškimi. Delavke niso sicer še vedno tradicionalne pajčolanke, vendar pa so kljub temu prožete že z modernim duhom. Situacija je postala končno celo tako kritična, da je lastnik hočeš nočeš moral privoliti v njihove zahteve. Razjarjene ženske so namreč zagrozile, da sicer zažgo vsa gozdna podjetja.

Odol osveži, obvaruje in čisti usta in zobe.

Kariera unuka cesarja Viljema

Princ Louis Ferdinand, vnuk bivšega nemškega cesarja Viljema, je postal Fordov nameščenec. Po vseučiliškem študiju je sporazumno s cesarjem, a proti volji svojega očeta, bivšega nemškega prestolonaslednika, odšel v Zedinjene države, kjer je bil nekaj časa gost grofa Poultneya, cesarjevega prijatelja iz mladosti. Nato pa je princ, preskrbljen z najboljšimi priporočili, posetil Forda, ki ga je prijateljski sprejel in mu ponudil službo v neki tvornici v Los Angelesu, seveda samo službo navadnega monterja. Princu je ponudba ugajala in jo je takoj sprejel. Toda kmalu se je pričel princ kretati v družbi filmskih lepotic, za kar je zvedel tudi bivši cesar Viljem, ki je nato prosil Forda, naj premesti princa iz Los Angelesa v Buenos Aires, kar se je tudi zgodilo. Sedaj je poslal princ od tamkaj grofu Poultneyju sledeče pismo: »Prepričan sem, da je moja bodočnost pri Fordu. To sem pisal tudi svojemu očetu. Odnosaji so nad vse ugodni. Vendar pa stremi moje srce po Zedinjenih državah, kjer bi tako lahko uresničil svoje načrte. V tvornici so zelo prijazni z menoj in sem sklenil z vsemi delavci, katere sem spoznal, tesno prijateljstvo. Toda v Buenos Airesu delavci niso tako vestni, kakor v Zedinjenih državah, ker se čutijo mnogo več kot podrejeni. Zato jih je tudi težje natančneje spoznati. Ko sem prispel v Buenos Aires, sem našel pismo svojega očeta, v katerem se izraža nevoljno o mojem nastopu pri Fordu. On namreč še vedno zahteva, da naj stopim raje v kako banko, toda za kar sem se enkrat odločil, pri tem tudi ostanem.«

Smrt modernega Robinzona

Najsamotnejši človek na svetu se je pred kratkim preselil v večnost. Bil je to Rihard Hardy, znan pod imenom »Samotar z otoka Hog Island«. Otok spada k otočju Crozet in leži nedaleč od Madagaskarja. Podnebje je tamkaj strašno nezdravo, morje neprestano viharo. Že meseca maja zapade prvi sneg, ki mu sledi do decembra trajajoča zima, nato pa deževna doba. O kakem drevju na tem otoku ni ne duha ne sluha. Trinajst let je živel Hardy v samotni in je dobival 25 funtov šterlingov poleg prostega stanovanja od neke družbe, ki je postavila po raznih raztresenih otokih avstralskih in afriških vod skladišča z živili za ponesrečene mornarje. Knjižnica Hardyja je obstojala le iz 3 knjig, med njimi je bilo tudi sv. pismo. Enkrat na leto je obiskal otok neki parnik, ki je prinašal živila in vesti. Samotar pri tem ni spregovoril niti besede. Vzel je blago in izročil potem kapitanu seznam vseh uporabljenih predmetov, ki jih je bilo treba nadomestiti. Pisma in časopise pa je vrgel kratkoma v morje, ne da bi jih prebral.

Uvedba nedeljskega počitka v Turčiji

Turški parlament bo razpravljal na prihodnjem zasedanju o zakonskem načrtu, ki uvaja kot tedenski dan počitka namesto dosedanjega petka nedeljo. To radikalno odredbo, ki je v ostrem nasprotju s turškimi tradicijami, zahtevajo predvsem finančni in gospodarski krogi in sicer zlasti iz praktičnih razlogov. Pričakovati pa je, da bo ta zakonski načrt naletel na hud odpor. Z njim je nezadovoljnih ne samo precej poslancev, temveč tudi narod. Kljub temu pa se računa, da bo turški diktator in reformator Kemal paša prodril tudi s to reformo.

Izsuševanje Severnega morja

ZA OBNOVITEV NEKDANJE KOPNINE. — FANTASTIČEN NAČRT.

Že lani je evropska javnost doznala nekatere podrobnosti o nameri izsušitve enega dela Sredozemskega morja. Toda kmalu se je izkazalo, da je uresničenie fantastičnega plana zaenkrat še daleč od stvarnosti. Projekt je z znanstvenega vidika povsem zanimiv, toda iz političnih, ekonomskih in materialnih razlogov skoroda neizvedljiv.

Letos pa so nemški inženjerji izdelali še fantastičnejši načrt za izsušitev Severnega morja, k čemer jih je napotila preobljudenost severnih evropskih dežel. V njihovem načrtu sicer ne gre za ustvarjanje novih celinskih kompleksov, temveč za restavracijo nekdanjih koonin, ki so še pred 500.000 leti bile rodne in plodne. Takrat je bila Anglija še spojena z evropskim kontinentom. Šele v poznejšem razdobju so se nekateri deli kopnine sesedli in jih je zalila voda.

Po njihovem načrtu bi se moralo najprej zgraditi od najsevernejšega rtiča Danske do Spurn-Heada na Angleškem ogromen nasip, čegar temelji bi slonele na vrhovih bivše gorske verige, ki se je raztezala v cimenjeni smeri. Nasip bi bil

dolg 800 km. Drugi nasip pa bi se moralo zgraditi med Doverjem in Calaisom. Ko bi bila nasipa zgrajena, bi se za izsuševanje angažiralo ogromne črpalke, ki bi vodne mase Severnega morja prelile v Atlantski ocean. Za Themso, Labo in Ren pa bi se zgradili posebni prekopi, ki bi vodovje odvajali direktno v Atlantik. Sedanji otoki bi postali gore, na novi kopnini pa bi se zgradilo ceste in železnice, nova mesta in industrije. Novi rodni kraji bi nudili prostora dvajsetim milijonom prebivalcev. Inženjerji, ki so izdelali utopični projekt, računajo, da se bo na novih zemljiščih našlo tudi novih zalog rudnin, zlasti premoga, mogoče pa tudi petrolejskih vrelcev. Poglobljeni v svoje načrte pa so pozabili, kaj bi dejala k temu velika pristaniška mesta, ki bi bila naenkrat odrezana od sveta. Tudi niso vprašali diplomatov, kako bi se naj novo pridobljena kopnina razdelila med Anglijo, Nemčijo, Belgijo, Nizozemsko. Za moderno tehniko, ako razpolaga z dovoljnimi materialnimi sredstvi, ni ničesar nemogoče, toda s politiko je težavna stvar.

Smrt Viktorije Zubkov

V Bonnu v Nemčiji je umrla v starosti 63 let sestra zadnjega nemškega cesarja, bivša princezinja Viktorija Schauburg-Lippe, sedaj gospa Zubkov. S tem je končano zadnje dejanje tragične usode te ženske, katere poroka pred dvema letoma je vzbudila po vsej Evropi velikansko senzacijo in pravcati škandal. Kot 61letna vdova se je namreč poročila s komaj 27letnim ruskim beguncem, pustolovcem Zubkovom, ki je potem v kratkem času skupno s svojimi prijatelji napravil vse njeno ogromno premoženje in jo spravil v gospodarsko propast. Šele pred nekaj tedni je bila palača princezinje v Bonnu prodana na javni dražbi z vsem inventarjem vred in nesrečna ženska se je morala unakniti v meblirani kabinet neke niene prijateljice. Kljub velikim škandalom, katere je napravil Zubkov, pa je bila princesa še vedno zaljubljena v nega in ga ni mogla pozabiti. V obupu je končno pred dnevi izpil strop, ki ji je sedaj pretrgal niti življenja. Zgrešena ljubezen, zgrešeno življenje!

Farma golazni

V ameriškem mestu Vienni je urejen velik insektarij, ki so ga domačini nazivali »farma bolh«. V insektariju proučavajo strokovnjaki borbo proti škodljivim golazni: bolham, stenicam, ušem itd. Vzdržuje ga država. V strogo ločenih oddelkih goje ščurke, katerim so dodeljene temne celice in se jim dovaja predpisana gorkota, lačne molje goje in hranijo z najboljšo volno in krpami, dočim goje za krvoločno golazen mačke, pse in kokoši, ki morajo znanosti na ljubo žrtvovati svojo kri. Stenice žive itak dolgo brez hrane, toda, ko so jih skušali nahraniti s kakršnokoli krvjo, so živalsko kri odklonile. Bele miši so zaprli poleg stenic, a so miši pojedle stenic, mesto da bi se stenic nahranile z njihovo krvjo. Uprava je morala nabavljati nove stenic in jih je plačevala po 25 para komad. Ker pa ameriški trg s stenicami ni ravno bogato založen, so jim ceno zvišali na 80 para, kar pa tudi ni privedlo do zadostnega uspeha. Naključje pa je obupni položaj iz zadrego insektarija znatno izboljšalo. Šef ameriškega zavoda za pro-

Sominialte se CMD

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodovinski roman iz starih Benetk 217

»Ubogi Bartolo, kako strašno se bojiš smrti!« Krčmar je zares trepetal kakor šiba na vodi; zobje so mu šklepetali in znoj mu je curkoma drl po obličju.

»Kar smiliš se mi,« je povzel Skalabrino.

»Da, da, saj vem, da imaš blago srce... Ne boš me ubil! Glej, ali hočeš, da te prosim kletve odpustitja?«

Bartolo je padel na kolena.

»Vstani!« je rekel Skalabrino.

Orjak je imel trdno voljo, ubiti Bartola. Pogovor, ki ga je začel z njim, ni imel namena, ogreniti mu smrtno uro, in še manj, igrati se z njim. Kar je govoril, je tudi mislil in je smatral za svojo dolžnost, da pove. V tej preprosti, silni naravi ni bilo nobenega mesta za rafinirano maščevalnost.

Toda, čeprav je prišel ubiti Bartola, vendar je čutil nekakšno ježno obžalovanje, da nahaja v njem samo žrtev namesto nasprotnika, in se kar ni mogel pripraviti k dejanju.

Bartolo je vstal.

Dihal je težko; in še vedno je moledoval:

»Saj mi odpustiš, kajne? Daj no, ne bodi neusmiljen; če ti pravim, da je samo Sandrigo vsega kriv!«

Skalabrino je molčal.

»Kaj hoče napraviti z mano?« je ugibal krčmar. »Ali me bo zabodel? Ne, saj drži roke križem, Morda me hoče zadaviti...«

»Poslušaj, Bartolo,« je izpregovoril orjak. »Pravijo, da si eden izmed najmočnejših ljudi v Benetkah. Hočem te ubiti, ker si hotel ti mene umoriti, zlasti pa zaradi nesreče, ki so se zgodile in za katere si deloma odgovoren. Ti si podla živina, ki ni vredna, da še živi. Toda smiliš se mi nekako, saj sem dejal...«

»No, saj vidiš...«

»Da, in zato me poslušaj. Predlagam ti boj proti možu. Ne bom te naskočil z bodalom; zadoščajo mi roke. Naj zadoščajo tudi tebi tvoje! Torej — brani se!«

Te besede so oživille Bartola.

Njegovo edino oko se je zasvetilo v temnem ognju. Zarenčal je:

»Pusti mi torej nekoliko prostora, če je že tako.«

Skalabrino je stopil dva koraka nazaj, rekoč:

»Pozor, Bartolo! Vržem te v klet!«

V istem hipu je planil Bartolo nad svojega nasprotnika, iztrgal mu bodalo, ki ga je imel za pasom, in sunil s strašnim zamahom proti njegovim prsim.

Skalabrino je skočil v stran, toda orožje ga je zadelo na roki, razparalo jopič in oprasnilo kožo.

Obenem pa je dobil Bartolo po glavi tak udarec s pestjo, da se je opotekel in omahnil.

Izpustil je bodalo. Skalabrino je brcnil orožje stran, in njegove dlani so se spustile na Bartolove rame.

Moža, obadva skoraj enako močna, sta ostala par trenutkov objeta, prsi ob prsih, obrez pred obrazom, tako da se je mešal njiju dih v eno samo gnevno hropenje.

Nato je Skalabrino vzdignil enooka in ga stisnil z vso silo na svoje široke prsi. Njegove roke so se sklenile za krčmarjevim hrbtom, in mišice so se napele v strašnem objemu.

Bartolo, prepadel, brez sape, je otepal okrog sebe ter skušal grizti in praskati nasprotnika po obrazu.

Pritisk se je podvojil...

Začul se je zamolkel kratek glas, kakor da je nekje počila kost...

Bartolo je zahropel; njegova glava je padla ohlapno na levo ramo.

Bil je mrtev.

Skalabrino ga je izpustil. Truplo je padlo na tla. Orjak ga je sunil z ного v odprto klet. Slišal ga je štrbunkniti v vodo; nato je mirno zapel ta neobičajni grob.

XXI.

Prijetelja.

Par dni pred zgoraj opisanimi dogodki se je odigral v doževski palači prizor, ki sicer ni bil tako nasilen, pač pa enako tragičen po usodi, ki se je razodela v njem.

Foskari in policijski načelnik sta bila sama v doževem kabinetu, ki je služil obema za sprejemanje intimnejših posetov. Dož je sedel v svojem velikem naslonjaču iz rezljanega lesa, Džennaro pa je stal pred njim v spoštljivi razdalji.

Pač že stotič v zadnjih štirinajstih dneh je čital dož neko pismo, ki je ležalo pred njim na mizi. To pismo se je glasilo:

»Vaša doževska visokost! Dragi mi prijatelj!

Nenavadne okolnosti, ki ne trpe nobenega odloga, so me primorale zapustiti Benetke, preden se mi je mogoče osebno posloviti od Vas.

Upam, da, trdno upam, da se kmalu lahko zopet vrnem in zavzamem ob vaši strani svoje dosedanje mesto kot zvest in vdan prijatelj.

Prosim Vas torej oproščenja za ta svoj nepričakovani odhod, in Vas zagotavljam, da ostanem tudi v daljavi, kakor sem bil v bližini Vaš

izvestejši, najhvaležnejši in najponižnejši prijatelj

BEMBO,

po milosti božji škof beneški.

»P. S. Še en odkritosrčen in važen nasvet; Delujte naglo in strogo — že veste proti komu. Ako se Vaša policija pokaže nezmožno, da bi kmalu našla tistega, ki je izjalovil vašo pogajanja z Ivanom de Medičis, nas čakajo vse skupaj velike nesreče.«

To pismo je napisal Bembo pred svojim odhodom in ga poslal dož beneškemu po zanesljivi osebi, tisti dan, ko se je vrnil z Blanko v Benetke in se ustavil v Aretinovi palači.

Dož je vedno iznova čital to pismo; že celih štirinajst dni mu ni dalo spati. Pomen pripiska se mu je prikazoval v čim dalje bolj preteči luči.

»Torej,« je dejal in dvignil oči k policijskemu načelniku, »ali imate kakih novic o kardinalu? Ali je bilo vaše poizvedovanje uspešno?«

»Visokost,« je odgovoril Gvido Džennaro, »zdi se mi res, da vem v kateri kraj se je umaknila njegova eminenca. Vaša visokost naj pred vsem blagovoli pomniti, da ne vem ničesar gotovega, vohuni, ki sem jih napodil na vse vetrove, so se vrnili brez najmanjšega podatka, in tako me vodijo v vsej tej zadevi zgolj domnevanja in sklepi. Res pa je, da se moja domnevanja opirajo na gotova dejstva.«

»Kaj torej domnevate?«

»Da se je kardinal nenadoma prestrašil.«

»Prestrašil? Česa bi se mogel prestrašiti ta visoki dostojanstvenik naše republike?«

»Visokost,« je dejal Džennaro in se priklonil do tal, »tudi tisti, kdor je kardinal, je človek. In najsi stoji človek še tako visoko, ako preiskujemo njegovo preteklost, najdemo strah, ki ga plaši in vznemirja ponoči, da ne more spati, in izvemo gesto ali besedo, ki pritiska liki svinec na vse njegovo življenje...«

»In vi ste našli to pošast?« je vprašal Foskari zamolklo.

»Da, visokost; ime ji je Roland Kandiano.«

Dož je napel vse moči, da premaga trepet, ki ga je popadel; toda prebledel je in ta bledeost ni ostala prikrita vajenemu očesu policijskega nadzornika.

Džennaro si je mislil:

»Danes ali nikoli bi je ura, da povem dožu svojo veliko besedo. Doveljkrat sem jo ponavljal doma pred zrcalom, da vem, kaj moram reči. Pripravim si primerno krinko. Tragedija, komedija — vse življenje je tu. A treba je, da igram svojo vlogo dobro.«

»Vi torej menite,« je povzel dož, »da se Bembo boji Rolanda Kandiana?«

»Ne menim, visokost; prepričan sem o tem. Ny mi treba spominjati vaše visokosti strašne katastrofe, ki je zadela Kandianovo rodbino iz jasnega neba. Nikakor ne maram očitati tega čina komurkoli, a reči moram — tisti udarec so zadele mojstrske roke.

(Nadaljevanje sledi).

Zastopnike, zastopnice

kateri obiskujejo boljše privatne stranke za razpečevanje patentiranih šlagarjev, iščem. Marinič, Aleksandrova c. 53 II. 2919

Štedilnik,

bel, dobro ohranjen, prodam. Glavni trg 12. 2922

Sobo- in črkoslikanje

izvršuje po ceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2231

Krasne pletene obleke

v veliki izbiri, po zelo nizki ceni prodaja: Pletarna M. Vezjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 2319

Nove spalne in jedilnesobe,

pulitrane, najmoderneje vzorce po ugodni ceni prodam. Mizarstvo Kompara, Aleksandrova c. 48. 2899

Dajte avtomobila,

motorje, in kolesa strokovnjaku v popravilo. Vozili bode te potem sigurno in brez defektov. Popravila se izvršujejo točno in po brezkonkurenčnih cenah. A. Komel, mehanična delavnica, Aleksandrova c. 169. III

Najvišje cene

plača za staro zlato, srebro in novce kakor tudi za zobovje M. Ilger-ja sin, Maribor, Gosposka ulica 15. 1548

Vskladiščenje

pohištva ter vsakovrstne robe, ocarnjenje in vsa spedijska dela prevzame po nizki tarifi spedijska A. Reismann, Vojašniška ul. št. 6. 2848

Zavese, mrežaste in klekljane čipke,

posteljna pregrinjala, damsko perilo, senčnike, vezenine, monograme naročite najceneje pri Olgi Kosér, Ciril-Methodova 12, desno. 483

Žive ribe

ščuke, karpi, linjaki, togaši, žili raznih velikosti v delikatesni trgovini

H. Supančič

Gosposka ulica 32

Narodna Banka Kraljevine Jugoslavije

podružnica v Mariboru

poziva vse dolžnike po posojilih na zastavo (lombard) vrednostnih papirjev, zaključenih pred 31. decembrom 1927, ki svojih obvez iz teh posojil niso izpolnjevali, da do 15. decembra t.l. plačajo v celoti ta svoja zadolženja. 2920

Zahvala

Povodom pogreba našega nepričakovano preminulega, nepozabnega, iskrenoljubljenega soproga, skrbnega očeta, ljubeznivega starega očeta, tasta itd., gospoda

Josipa Krašovca

pisarniškega ravnatelja okrožnega sodišča v pok.,

se zahvaljujemo v imenu vseh sorodnikov vsem, ki so blagega pokojnika spremili na zadnji poti. Posebna zahvala velja mnogostevilnim primorskim rojakom, prečastiti duhovščini, predsedniku okrajnega sodišča dr. Žihariju, višjemu drž. pravniku dr. Jančiču, dr. Toplaku, cenjenim tovarišem pokojnika in še posebno ravn. Stanku Deteli, ki je v imenu Jugoslovanske Matice spregovoril ob odprtem grobu zadnje ganljivo slovo pokojniku, ki je z dušo in telesom deloval na narodno-obrambno polju. Za številne sožalnice se vsem in vsakomur na tem mestu najtopleje zahvaljujemo. 2923

V MARIBORU, dne 12. novembra 1929.

ZALUJOČI OSTALI.

Dostojevski:

Selo Stepančikovo

humoristični roman

prevod Vladimira Levstika

Broširana 44 Din vezana v

platno 56 Din.

Po pošti pa 2 Din več.

Tiskovna zadruga v Mariboru
Aleksandrova cesta 13